

Polecenia podsumowujące

1. Przedstaw wpływ państwa na kulturę w okresie PRL.
2. Wy tłumacz, jaką rolę w czasach PRL odgrywał sport.
3. Wyjaśnij, czym był dla młodych ludzi festiwal w Jarocinie.

Brak swobód twórczych

Po 1956 r. odejście od obowiązującego socrealizmu.

Wszechobecna cenzura.

Marginalizacja twórców niezależnych.

1964 – List 34, napisany przez intelektualistów domagających się od państwa zmian w polityce kulturalnej.

Literatura

Nieliczni pisarze – twórczość na emigracji i publikowanie w paryskiej „Kulturze”.

Większość pisarzy – twórczość i publikowanie w kraju, różne postawy wobec rządzących.

Druga połowa lat 70. – powstanie drugiego obiegu wydawniczego i rozwój niezależnej literatury.

1980 – Literacka Nagroda Nobla dla Czesława Miłosza.

Najważniejsi twórcy literatury okresu PRL

• w kraju: Antoni Słonimski, Jarosław Iwaszkiewicz, Kazimierz Brandys, Jerzy Andrzejewski, Tadeusz Różewicz, Wisława Szymborska, Tadeusz Konwicki, Marek Nowakowski

• na emigracji: Marek Hłasko, Sławomir Mrożek, Czesław Miłosz, Witold Gombrowicz, Gustaw Herling-Grudziński

Film i teatr

1956 – narodziny polskiej szkoły filmowej, najwybitniejszym przedstawicielem Andrzej Wajda.

Emigracja części reżyserów ze względu na brak swobody twórczej, np. Romana Polańskiego.

Tematy i gatunki w polskiej kinematografii

• rozrachunek z II wojną światową – np. *Kanał* Andrzeja Wajdy, *Eroica* Andrzeja Munka

• współczesna tematyka społeczna – np. *Pętla* Wojciecha Jerzego Hasa, *Nóż w wodzie* Romana Polańskiego

• komedie – np. *Sami swoi* Sylwestra Chęcińskiego, *Poszukiwany, poszukiwana*, *Miś* Stanisława Barei

• ekranizacje literatury – np. *Krzyżacy* Aleksandra Forda, *Pan Wołodyjowski* i *Potop* Jerzego Hoffmana

Lata 70. – narodziny kina moralnego niepokoju; czołowi przedstawiciele:

Krzysztof Zanussi, Agnieszka Holland, Krzysztof Kieślowski.

Teatr – mniejsze problemy z cenzurą, wyjątkiem m.in. *Dziady*.

Powstanie teatrów awangardowych cieszących się renomą na świecie – Teatr Cricot 2 w Krakowie i Teatr Laboratorium we Wrocławiu.

Telewizja i kultura masowa

Początek lat 60. – telewizja motorem rozwoju i upowszechniania kultury.

Treści propagandowe w przekazie telewizyjnym.

Emitowanie przez TVP ambitnych programów kulturalnych (Teatr Telewizji) oraz seriali telewizyjnych (np. *Czterej pancerni i pies*, *Stawka większa niż życie*).

Popularność festiwali muzycznych, m.in. w Opolu i Sopocie.

Przedstawiciele sceny muzycznej: Maryla Rodowicz, Wojciech Młynarski, Marek Grechuta, Zbigniew Wodecki, Skaldowie, Czerwone Gitary, Trubadurzy.

Festiwal w Jarocinie jako przykład postawy nonkonformistycznej i buntu społecznego młodego pokolenia.

Sport

Sport jako jeden ze sposobów rozładowania przez komunistów napięć społecznych.

Lata 70. – sukcesy drużyny piłki nożnej pod kierunkiem Kazimierza Górskiego – igrzyska w Monachium i Montrealu, mistrzostwa świata w RFN.

Lata 70. – sukcesy męskiej drużyny piłki siatkowej trenowanej przez Huberta Wagnera – mistrzostwo świata w Meksyku, igrzyska w Montrealu.

Sukcesy bokserów trenowanych przez Feliksa Stamma – sześć złotych medali olimpijskich, w tym dwa Jerzego Kuleja.

Sukcesy lekkoatletów, m.in. Ireny Szewińskiej, Władysława Komara, Jacka Wszóły, Władysława Kozakiewicza,

skoczek narciarski Wojciecha Fortuny, szermierzy – Jerzego Pawłowskiego, Witolda Wołdy.

Polecane publikacje

S. Krzysztofowicz-Kozakowska, *Sztuka w czasach PRL*, Olszanica: Bosz, 2016.

K. Lesiakowski, P. Perzyna, T. Toborek, *Jarocin w obiektywie bezpieki*, Warszawa: IPN, 2004.

Sport, red. D. Skotarczak, K. Bittner, Poznań: IPN, 2015.

